

สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคม ในสื่อสังคมออนไลน์

State of the Problem of Media Literacy Management for Young People to Prevent Social Violence in the Social Media

มาริษา สุจิตวานิช^{1*} และ ผ่องใส สิ้นธุสกุล²
(Marisa Sujittavanich^{1*} and Pongsai Sinthusakun²)

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม

¹Department of Communication Arts Faculty of Management Science

Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom, Thailand

²สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม

²Department of International Business Faculty of Management Science

Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom, Thailand

Corresponding author: Marisa.suji@gmail.com

Article history:

Received 12 July 2023

Revised 11 November 2023

Accepted 15 November 2023

SIMILARITY INDEX = 5.65 %

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน จำนวน 20,913 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จำนวน 358 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ 1.ด้านการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ พบเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ 2. ด้านการวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์ สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อพิจารณาข้อมูลข่าวสารได้ 3. ด้านการประเมินสื่อสังคมออนไลน์ สามารถแยกแยะได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใดมีคุณภาพมีประโยชน์ และสามารถนำไปบอกต่อกับผู้อื่น/เพื่อนได้ 4. ด้านการสังเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์ สามารถระบุได้ว่าข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ว่าข้อมูลใดเชื่อถือได้หรือไม่ได้ 5. ด้านการสร้างสรรคสื่อสังคมออนไลน์ สามารถสร้างสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตัวของตนเองได้ และ 6. สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนนั้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ควรมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ ข้อเสนอแนะ ควรมีแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์

คำสำคัญ: การรู้เท่าทันสื่อ ความรุนแรงทางสังคม สื่อสังคมออนไลน์

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the statement of the problem in media literacy management for young people to prevent social violence on social media. The quantitative methods The population used in this study is 20,913 students of the Nakhon Pathom Provincial Secondary Educational Service Area Office, 29 schools. The sample group consisted of 358 lower secondary school students in Nakhon Pathom province using a multi-stage random sampling method. The research tools used were questionnaires, statistics used in data analysis such as percentages, averages, and standard deviations.

The research results found that The problem of managing media literacy for youth to prevent social violence on social media. Overall, it is at a high level as follows: Problems of social violence on social media include: 1. Access to social media Saw news with violent content on commercial social media. 2. Social media analysis Able to use previous knowledge and experience to consider information. 3. Social media evaluation Able to distinguish which types of social media are of quality, usefulness and can be shared with others/friends. 4. Social media synthesis Able to determine which information from social media is reliable or not. 5. Social media creation You can create your own social media and 6. The problem of managing media literacy for youth Overall, it is at a high level as follows: There should be media literacy skills to prevent social violence problems on social media. Suggestions: There should be a learning plan for media literacy management problems for youth to prevent social violence problems. on social media

Keyword: Media Literacy, Social Violence, Social Media

1. บทนำ

จากสภาวะการณ์ด้านการสื่อสารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้พฤติกรรมของมนุษย์ในด้านการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้นรวมถึงการใช้เครื่องมือสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ ในการเชื่อมต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยมีการโพสต์ การแชร์ต่อ หรือมีการพูดถึงประเด็นนั้น ๆ ต่อไปเรื่อย ๆ ได้ โดยผ่านช่องทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม แชนท์ หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือการสื่อสารหลัก ในการทำกิจกรรมทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือสมาร์ทโฟน ซึ่งมีการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ในยุคดิจิทัล (ปัทมาภรณ์ สุขสมโสตร์ และปฐมพงษ์ พุ่มพฤษย์, 2564)

สื่อสังคมออนไลน์จึงถือได้ว่าเป็นแพลตฟอร์มสำหรับการสร้างชุมชนเสมือนจริงบนโลกออนไลน์ เป็นแหล่งรวมผู้ที่ต้องการใช้งานสามารถเข้ามาทำกิจกรรมบนโลกออนไลน์ และสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ ซึ่งการสื่อสารหลายรูปแบบนี้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ การสร้าง และการเผยแพร่ ได้รับความสนใจ โดยความนิยมในการใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์พกพา โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนั้น การสื่อสารการตลาดออนไลน์ ก็สามารถเข้าถึงเยาวชนได้ง่าย เช่น ร้านค้าออนไลน์ ได้แก่ ช้อปปี้ ลาซาด้า อาเมซอน เวิร์ดเพลส อาลีบาบา อาลีเอ็กเพรส และอีเบย์ เป็นต้น ลูกค้านับว่าเป็นคนอยู่ในกลุ่มเราอาจจะเรียกเขาได้ว่าเจนเอเรชันเน็ต (มาริชา สุจิตวันธิ์ และดวงใจ คงคาหลวง, 2563) จากข้างต้นทำให้เราได้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากยุคก่อนยุคดิจิทัล

สื่อในปัจจุบันอาจนับได้ว่าเป็นดาบสองคมสำหรับเยาวชน ทั้งนี้เพราะเยาวชนมีความสามารถที่จะกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารได้น้อย ซึ่งผลที่ตามมาคือ สื่ออาจจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวในเยาวชนได้ ซึ่งจากข้างต้นนั้น อาจส่งผลถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว การลอกเลียนแบบจากในสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนั้นยังอาจทำให้เกิดผลเสียต่อตนเอง คนรอบตัว สังคม ประเทศชาติ และหากมองย้อนกลับไปในอดีตจะเห็นได้ว่าเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่จะใช้เวลาไปกับการอ่าน หนังสือการ์ตูน ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันที่เด็กและเยาวชนมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และส่งผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นการชมรายการโทรทัศน์ ชมภาพยนตร์ เล่นวิดีโอเกม และใช้เวลาไปกับสื่อสังคมทั้งหลายทางอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพื่อสื่อสารหรือใช้เพื่อความบันเทิง สิ่งเหล่านี้มีผลต่อความเชื่อ ทศนคติ ภาษา และพฤติกรรม (Siegel and Welsh, 2016 : 86)

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศเกี่ยวกับอิทธิพลของการใช้สื่อในชีวิตประจำวันของเด็กวัยรุ่น ในการฟังรายการโทรทัศน์ การชมภาพยนตร์ การเล่นเกม โดยเฉพาะการฟังเพลงแร็ป (Rap song) ที่อาจมีเนื้อหาที่รุนแรงและหยาบคาย ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน (Raising children.net.au, 2017) ตัวอย่างเช่น โศกนาฏกรรมการกราดยิง (Mass Murder) ในโรงเรียนที่รัฐฟลอริดา ประเทศ สหรัฐอเมริกา ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 17 คน (BBC, 2018) เกิดความหวาดกลัวของผู้ปกครองที่มีลูกหลานที่ยังอยู่ในช่วงวัยเรียนเป็นอย่างมาก (Chuck, Johnson, and Siemaszko, 2018) นักวิชาการได้ศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงของเยาวชน พบว่า สาเหตุความรุนแรงมาจากอิทธิพลของสื่อ โดยชี้ให้เห็นว่า การเสพสื่อที่มีความรุนแรงจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่รุนแรง กล่าวคือ เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้ทางสังคม และส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชน (Bandura and Ross., 1961) และฉนิทกุล เสนาวงษ์ (2564) พบว่า การใช้อุปกรณ์ในการเข้าใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งเข้าใช้บริการสื่อสังคมออนไลน์จาก ยูทูปมากที่สุด รองลงมา คือ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ ทวิตเตอร์ และ เว็บไซต์ วิกีพีเดีย เป็นต้น

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตก ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง มีพื้นที่ 2,168.327 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,204 ไร่ เท่ากับร้อยละ 0.42 ของประเทศ และมีพื้นที่เป็นอันดับที่ 62 ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามเส้นทางถนนเพชรเกษม 56 กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2559) ซึ่งจะเห็นได้ว่าอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ และเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม มีโรงเรียนจำนวน 29 โรงเรียน และมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20,913 คน (สำนักงานศึกษาธิการนครปฐม, 2562) ซึ่งเป็นเด็กที่เริ่มเข้าสู่การเป็นเยาวชน นอกจากนี้ จังหวัดนครปฐมยังเป็นพื้นที่ ที่นักวิจัยและคณะทำงานอยู่ผู้วิจัยและคณะจึงอยากพัฒนาเยาวชนในเขตพื้นที่ก่อน และจากการที่นักวิจัยและคณะทำงานอยู่ในพื้นที่จึงทำให้สามารถดำเนินการในการติดต่อกลุ่มตัวอย่างได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ดังนั้นผู้วิจัยและคณะจึงสนใจที่จะศึกษา สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการหาแนวทางหรือวิธีการป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัย สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ นี้ได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 แนวคิดและทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อ คือ การที่บุคคลมีความสามารถในการอ่านสื่อ (literate) อย่างเข้าใจ สามารถประเมินค่า ตีความนัยยะแฝงในสื่อ และสามารถสรุปเป็นแนวคิดของตนเอง

แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเป็นเครื่องมือสำหรับผู้รับสารในการป้องกันตนจากการตกเป็น “เหยื่อ” ในกระบวนการสื่อสาร โดยพ็อตเตอร์ (Potter, 2004) ได้เสนอหลักการเบื้องต้นของการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งสามารถสรุปใจความสำคัญ ได้ดังนี้

1. ทุกคนมีหน้าที่ในการเพิ่มพูนความรู้เท่าทันสื่อของตน
2. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวข้องกับการให้ความสนใจถึงผลกระทบที่สื่อมวลชนมีต่อผู้รับสาร
3. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลของผู้รับสารในการตีความและ สร้างความหมายสารในแบบฉบับของตน
4. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อให้ความสำคัญต่อการสร้างความหมายร่วมของสังคมภายใต้ความแตกต่างของแต่ละบุคคล
5. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเชื่อว่าความรู้ของผู้รับสาร ทั้งความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตรงและความรู้จากสื่อมีส่วนในการเสริมสร้างอำนาจของผู้รับสารในฐานะผู้บริโภคข่าวสารมากขึ้น

แบบจำลองทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามกรอบแนวคิดของยูเนสโก ภายใต้กรอบแนวคิด เรื่องการส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและการสร้างเสริมสมรรถภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมขององค์กรยูเนสโก การที่บุคคลจะทักษะการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการจะเท่าทันสื่อได้นั้น ต้องมี

ทักษะที่เป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับ คือ การเข้าถึง (access) การวิเคราะห์ (analyze) การประเมินค่า (evaluate) และการสร้างสรรค์ (create)

ทฤษฎีการเรียนรู้เท่าทันสื่อ Potter (2004) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลักของการพัฒนาความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อ และทักษะรู้เท่าทันสื่อ โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยหลัก 4 ประการ ประกอบด้วย โครงสร้างความรู้ (knowledge structure) แรงจูงใจในการตัดสินใจ (decisions motivated) เครื่องมือของการประมวลข้อมูลข่าวสาร (information processing tools) และ การไหลของการประมวลข้อมูลข่าวสาร (information processing task)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรง

ความรุนแรงเป็นการกระทำที่มีเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ การทำร้ายร่างกายผู้อื่น เช่น ทะเลาะวิวาท การต่อสู้โดยพลการหรือแบบมีอาวุธ รวมไปถึงการทำร้ายจิตใจ เช่น ช่มชู้ ทำให้ ฝ่ายตรงข้าม สะเทือนใจ ทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย ความรุนแรงมีตั้งแต่ขั้นเล็กน้อยไปจนถึงขั้นเสียชีวิตได้ (องค์การอนามัยโลก, 2545)

นอกจากนั้น ขจรจิต บุณนาค (2544 : 23) ได้กล่าวว่า ความรุนแรงในสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอภาพและเสียงที่มีความรุนแรงให้ผู้ชมได้ชมกันจนเกิดความเฉยชา ลักษณะของการกระทำ ความรุนแรงสามารถแบ่งได้ทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ 1. ความรุนแรงทางร่างกาย (Physical Violence) 2. ความรุนแรงทางเพศ (Sexual Violence) 3. ความรุนแรงทางจิตใจ (Psychological) และ 4. ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย การละเลยและการถูกทอดทิ้ง

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษา สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ตามรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน จำนวน 20,913 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จะใช้ทั้งหลักความน่าจะเป็นและไม่ใช้หลักความน่าจะเป็นในการสุ่ม โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน การเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบสอบถามเป็นนักเรียน จำนวน 358 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามดำเนินการดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์โรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

3.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้นักเรียน

3.3.3 ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ได้กลับมา

3.3.4 เมื่อได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วนแล้วมาทำการวิเคราะห์ผลการวิจัย

3.3.5 ขั้นตอนของกิจกรรมทั้งการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามมาประมวลผล โดยใช้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ ประมวลผลข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ย แปลความหมายตามเกณฑ์ของ (Best and Kahn, 1998: 247)

4. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.15 อายุระหว่าง 14-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.42 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 68.99 ผลการเรียนหรือเกรดเฉลี่ยสะสม 3.01-4.00 คิดเป็นร้อยละ 77.37 สถานภาพทางครอบครัว พ่อและแม่อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 61.17 ปัจจุบันพักอาศัยอยู่บ้านกับพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 59.50 ใช้เครื่องมือสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มือถือ คิดเป็นร้อยละ 87.71 ใช้เครื่องมือสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ระยะเวลาวันละ 5-6 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 37.43 และใช้แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 68.97

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์

ตารางที่ 1 ปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ (ด้านการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์)

รายการ	$\bar{X}$	S.D
1.เคยพบเห็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อความรุนแรงทางสังคม	3.47	0.93
2.เคยพบเห็นการนำเสนอข่าวความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์	3.59	1.01
3.การนำเสนอข่าวความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์มีผลกระทบต่องสังคม	3.70	0.97
4.เคยเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์	3.84	2.91
5.เคยเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์ที่เกิดจากความก้าวร้าว	3.66	1.03
6.เคยเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวกับเพศ	3.42	1.11
7.เคยเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวกับค่านิยมความเชื่อ	2.91	1.20
8.เคยเห็นข่าวที่นำเสนอความรุนแรงผ่านยูทูบ	2.18	1.20
9.เคยเห็นข่าวที่นำเสนอความรุนแรงผ่านไลน์	2.18	1.14
10.เคยเห็นข่าวที่นำเสนอความรุนแรงผ่านเฟซบุ๊ก	3.56	2.95
11.เคยเห็นข่าวที่นำเสนอความรุนแรงผ่านเว็บไซต์	3.07	1.18
12.เคยเห็นข่าวที่เสนอความรุนแรงผ่าน อินสตาแกรม	2.41	1.14
13.เคยเห็นข่าวที่นำเสนอความรุนแรงผ่านทวิตเตอร์	3.27	1.40
14.อ่านเนื้อหาจากสื่อและทำความเข้าใจได้	3.73	0.92
รวม	3.21	1.36

ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ เคยเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ ($\bar{X} = 3.84$) อ่านเนื้อหาจากสื่อและทำความเข้าใจได้ ($\bar{X} = 3.73$) คิดว่าการนำเสนอข่าวความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์มีผลกระทบต่อสังคม ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ (ด้านการวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์)

รายการ	$\bar{X}$	S.D
15.เมื่อได้ดูข่าวที่นำเสนอความรุนแรงแล้วท่านได้ทำการวิเคราะห์ก่อนโพสต์เพื่อแสดงความคิดเห็น	3.50	1.25
16.เมื่อได้ดูข่าวที่นำเสนอความรุนแรงเสร็จท่านได้ทำการวิเคราะห์ก่อนกดแชร์ให้ผู้อื่นได้เห็นด้วย	3.52	1.24
17.ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อพิจารณาข้อมูลข่าวสาร	3.68	0.96
18.มีวิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและเป็นประโยชน์กับท่าน	3.66	0.93
รวม	3.59	1.10

ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อพิจารณาข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.68$) มีวิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและเป็นประโยชน์กับท่าน ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อได้ดูข่าวที่นำเสนอความรุนแรงเสร็จได้ทำการวิเคราะห์ก่อนกดแชร์ให้ผู้อื่นได้เห็นด้วย ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ (ด้านการประเมินสื่อสังคมออนไลน์)

รายการ	$\bar{X}$	S.D
19.ชื่นชอบข่าวความรุนแรงที่นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์	1.78	1.16
20.ชื่นชอบข่าวที่มีความรุนแรงทางร่างกาย (Physical Violence)	1.76	1.20
21.ชื่นชอบข่าวที่มีความรุนแรงทางเพศ (Sexual Violence)	1.77	1.19
22.ชื่นชอบข่าวที่มีความรุนแรงทางจิตใจ (Psychological)	1.76	1.18
23.คิดว่าความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียการละเลยและการถูกทอดทิ้งจากสื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อสังคม	3.41	1.36
24.มีความเข้าใจถึงข้อดีข้อเสียของสื่อสังคมออนไลน์ที่นำเสนอพฤติกรรมในด้านต่างๆ	3.73	0.97
25.มีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของสื่อ	3.85	1.81
26.แยกแยะได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใดมีคุณภาพมีประโยชน์และสามารถนำไปบอกต่อให้กับผู้อื่น/เพื่อนได้	3.86	0.97
รวม	2.74	1.23

ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$) ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ แยกแยะได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใดมีคุณภาพมีประโยชน์และสามารถนำไปบอกต่อให้กับผู้อื่น/เพื่อนได้ ($\bar{X} = 3.86$) มีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของสื่อ ($\bar{X} = 3.85$) มีความเข้าใจถึงข้อดีข้อเสียของสื่อสังคมออนไลน์ที่นำเสนอพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.73$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ (ด้านการสังเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์)

รายการ	$\bar{X}$	S.D
27.สามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อสังคมออนไลน์ไปประยุกต์ใช้กับความต้องการของท่านได้	3.59	1.01
28.สามารถระบุได้ว่าข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ว่าข้อมูลใดเชื่อถือได้และข้อมูลใดเชื่อถือไม่ได้	3.61	0.97
รวม	3.60	0.99

ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สามารถระบุได้ว่าข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ว่าข้อมูลใดเชื่อถือได้และข้อมูลใดเชื่อถือไม่ได้ ($\bar{X} = 3.61$) สามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อสังคมออนไลน์ไปประยุกต์ใช้กับความต้องการของท่านได้ ($\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ (ด้านการสร้างสรรค์สื่อสังคมออนไลน์)

รายการ	$\bar{X}$	S.D
29.สามารถเขียนข้อความ บทความ เล่าเรื่องและนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้	3.10	1.17
30.สามารถสร้างสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตัวของท่านเองได้	3.32	1.09
รวม	3.21	1.13

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ สามารถสร้างสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตัวของท่านเองได้ ($\bar{X} = 3.32$) สามารถเขียนข้อความ บทความ เล่าเรื่องและนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ ($\bar{X} = 3.10$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชน

รายการ	$\bar{X}$	S.D
31.ควรมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อขั้นพื้นฐาน	3.50	1.17
32.ควรมีทักษะการเอาตัวรอดจากข้อมูลข่าวสารทางสื่อสังคมออนไลน์	3.61	0.97
33.ควรมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์	3.84	2.91
34.ควรมีความรู้รอบตัวในการป้องกันตนเองจากสื่อสังคมออนไลน์	3.59	1.01
35.ควรมีความรู้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว	3.52	1.19
รวม	3.61	1.83

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ควรมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X} = 3.84$) ควรมีทักษะการเอาตัวรอดจากข้อมูลข่าวสารทางสื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X} = 3.61$) และ ควรมีความรู้รอบตัวในการป้องกันตนเองจากสื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ควรมีแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาถ่วงถึงเหตุและผลของประเด็นที่ค้นพบ ดังนี้

สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่

1) การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ ท่านเคยเห็นข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงในสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งพาดพิง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานูรักษ์ เชื้อนแก้ว และ อัจฉรา ปิณฑรานวงศ์ (2563 : 74-129) ได้ศึกษาเรื่องพื้นที่การแสดงออกต่อข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าว พบว่า การนำเสนอข่าวประกอบของสื่อนั้น ข่าวจะเน้นการนำเสนอรายละเอียดของเหตุการณ์เพื่อสื่อให้เห็นภาพที่ใกล้เคียง เหตุการณ์จริงมากที่สุด และการที่สื่อนำมาเผยแพร่บนช่องทางเฟซบุ๊กแฟนเพจ ซึ่งเป็นช่องทางออนไลน์ที่เปิดให้มีการสื่อสารสองทาง และแสดงให้เห็นเป้าหมายของการที่สื่อต้องการสร้างพื้นที่สาธารณะในการแสดงออกทางความคิดเห็นของผู้คนในสังคมต่อการกระทำ ความรุนแรงและผู้กระทำความรุนแรง ตลอดจนผู้ที่เป็นเหยื่อของการกระทำ ความรุนแรงนั้นด้วย

2) การวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์ ท่านใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อพิจารณาข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริษา สุจิตวนิช และเยาวภา บัวเวช (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ประโยชน์และการนำไปใช้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า มีความเข้าใจเรื่องการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังไม่สามารถแสดงความรู้ด้วยการใช้เหตุผลและทักษะการคิดวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การประเมินสื่อสังคมออนไลน์ ท่านแยกแยะได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใดมีคุณภาพมีประโยชน์และสามารถนำไปบอกต่อกับผู้อื่น/เพื่อนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลักษณ์ กลางบุรีมย์ พัทธนา สุวรรณแสน และ ปริญญ์ เรื่องทิพย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี พบว่า การรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การรู้เท่าทันสื่อทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประเมินค่าสื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก

4) การสังเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์ ท่านสามารถระบุได้ว่าข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ว่า ข้อมูลใดเชื่อถือได้และข้อมูลใดเชื่อถือไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช สาที (2559) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อ ได้จำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการรับรู้สื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการเข้าใจสื่อ ด้านการประเมินค่าสื่อ และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

5) การสร้างสรรค์สื่อสังคมออนไลน์ ท่านสามารถสร้างสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตัวของท่านเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรวิทย์ คำเจริญ (2562 : 230) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันดิจิทัล ตามหลักการเรียนรู้แบบวาร์คสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลจาก 7 ทักษะ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัล จำนวน 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการเข้าถึง ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมิน ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสะท้อนคิด ในขณะที่ทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล อยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 ทักษะได้แก่ ทักษะการสร้างสรรค์ และทักษะการปฏิบัติ

6) สภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนนั้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ควรมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี เชื้อชัย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัลแก่นิสิต ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครูประถมศึกษา พบว่า 1) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ที่มาของหลักสูตร ผลลัพธ์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผล 2) ผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำนวนผู้เรียนที่มีพฤติกรรม การรู้เท่าทันสื่อ ในระดับสูงเพิ่มจากก่อนเรียนร้อยละ 43.33

5.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักเขตพื้นที่มัธยมศึกษาจังหวัด ฯลฯ สามารถนำข้อมูลเบื้องต้นไปใช้ในการจัดสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีจัดการเรียนการสอนหรือเสริมหลักสูตรเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้านความรุนแรงที่ปรากฏในสื่อเพื่อให้เด็กและเยาวชน

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ครั้งนี้ศึกษากับนักเรียนเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐมเท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษานักเรียนในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติม และควรมีการศึกษาผู้ปกครองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กและเยาวชน ศึกษาการใช้สื่อและสภาพปัญหาการรู้เท่าทันสื่อฯ และควรมีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้ปกครองทั้งในการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อแก่ผู้ปกครอง และหลักสูตรที่เป็นแนวทางในการดูแลเด็กที่อยู่ภายใต้การปกครองให้สามารถใช้เครื่องมือกับการรู้เท่าทันความรุนแรงจากสื่อสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องเหมาะสม

6. กิตติกรรมประกาศ:

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การจัดการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณ กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปี พ.ศ 2565

เอกสารอ้างอิง

- ขจรจิต บุณนาค. (2544). **ความขัดแย้ง VS ความรุนแรง**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2563 จาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/july_sep_11/pdf/aw_21.pdf.
- ณิชากร เสนาวงษ์. (2564). **การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของคนเจนเนอเรชั่นแซต ในยุค New Normal ในกรุงเทพมหานคร**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://shorturl.asia/4MLI7>.
- นวลลักษณ์ กลางบุรัมย์ พัทธนา สุวรรณแสน และ ปริญญา เรืองทิพย์. (2563). การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี. **วารสารครุศาสตร์สาร**. 14(2), 129-140.
- ปัทมาภรณ์ สุขสมโส และปฐมพงษ์ พุ่มพุกษ์. (2564). ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมวัยรุ่นในพระนครศรีอยุธยา. **วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา**. 13(1), 119-137.
- ปิยะนุช สาทิ. (2559). **คุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 26**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2559/121939/Satee%20Piyanuch.pdf>
- พีรวิชัย คำเจริญ. (2562). **แนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันดิจิทัล ตามลีลาการเรียนรู้แบบวาร์คสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มาริษา สุจิตวนิช และ ดวงใจ คงคาหลวง. (2563). การรู้เท่าทันสื่อ ประโยชน์และการนำไปใช้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. **วารสารวิทยาการจัดการ**. 7(2), 201-216.
- มาริษา สุจิตวนิช และเยาวภา บัวเวช. (2558). **การรู้เท่าทันสื่อ : ประโยชน์และการนำไปใช้ของนักศึกษาสาขานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม. (2559). **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนครปฐม**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.nakhonpathom.go.th/content/information>
- สำนักงานศึกษาธิการนครปฐม. (2562). **ข้อมูลโรงเรียนและจำนวนนักเรียน จังหวัดนครปฐม**. ศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม.
- สุมาลี เชื้อชัย. (2561). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัลแก่นิสิต ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครูประถมศึกษา. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 10(2), 254-267.
- องค์การอนามัยโลก. (2545). **กรอบแนวคิดและนิยามการกระทำความรุนแรง**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://stin.ac.th/th/file.pdf>.
- อานรรักษ์ เชื้อแก้ว และ อัจฉรา ปันทรานวงศ์. (2563). พื้นที่การแสดงออกต่อข่าว เกี่ยวกับความรุนแรงในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าว. **วารสารศาสตร์**, 13(2), 74-129.
- Bandura, A., Ross, D., and Ross, S. A. (1961). Transmission of aggression through imitation of aggressive models. **The Journal of Abnormal and Social Psychology**, 63(3), 575-582.
- BBC. (2018). **พลริดา: เหตุกราดยิงมัธยมมีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 17 คน**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.bbc.com/thai/international-43067929>
- Best John W. and Khan, Jame V. (1998). **Research in Education**. (8th.ed). Boston: Allyn and Bacon.

- Chuck, E., Johnson, A., and Siemaszko, C. (2018). **17 killed in mass shooting at high school in Parkland Florida.** [Online]. Retrieved February 11, 2023, from: <https://www.nbcnews.com/news/usnews/police-respond-shooting-parkland-florida-high-school-n848101>
- Potter, W. James. (2004). **Theory of media literacy: A Cognitive approach.** California USA : Sage Publications.
- Raisingchildren.net.au. (2017). **Suitable for 9-18 years media influence on teenagers.** [Online]. Retrieved February 11, 2023 , from: <https://raisingchildren.net.au/preteens/entertainment-technology/media/media-influence-on-teens>.
- Siegel L. Larry and Welsh C. Brandon. (2016). **Juvenile Delinquency: The core,** (6th ed.). Boston: CENGAGE Learning.